

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNENS
ÅRSBERÄTTELSE 2015

INNEHÅLL

Diskrimineringsombudsmannen	3
Förord:Förändringens år	4
Bredare skydd mot diskriminering	6
Vem som helst kan falla offer för diskriminering	8
Från ord till handling	
– Likabehandling kräver gärningar	10
Diskrimineringsombudsmannen	
ingriper i diskriminering.	14
Kundarbete i diskrimineringsombudsmannens byrå	18
Människohandeln förändras	23
Övervakning av avlägsnande ur landet.....	28
Personalen på diskrimineringsombudsmannens byrå.....	34

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Diskrimineringsombudsmannen främjar likabehandling och ingriper i diskriminering. Ombudsmannen är en självständig och oberoende myndighet. Diskrimineringsombudsmannen ingår i justitieministeriets förvaltningsområde.

Du kan vända dig till diskrimineringsombudsmannen om du har utsatts för eller bevittnat diskriminering på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller någon annan orsak som gäller en personlig egenskap. Ombudsmannens uppgifter omfattar också att främja förhållandena, rättigheterna och ställningen för grupper som löper risk att utsättas för diskriminering. Ombudsmannen övervakar därtill avlägsnande av utlänningar ur landet och verkar som nationell människohandelsrapportör.

I praktiken går diskrimineringsombudsmannens arbete ut på bland annat rådgivning, utredning av enskilda fall, förlikning, utbildning, informationsinsamling, påverkan av lagstiftningen och myndigheternas praxis och rätts hjälp. Ombudsmannens uppgifter och rättigheter har skrivits in i diskrimineringslagen och lagen om diskrimineringsombudsmannen.

Diskrimineringsombudsmannens viktigaste verktyg är diskrimineringslagen, som reviderades 1.1.2015.

Fall av diskriminering med anknytning till kön, könsidentitet eller könsuttryck behandlas av jämställdhetsombudsmannen.

KONTAKTUPPGIFTER

E-post (kundtjänst och registratorskontor): yvv@oikeus.fi
Personalens e-post: etunimi.sukunimi@oikeus.fi
Myndighetsanmälningar: yvv.ilmoitukset@oikeus.fi

POSTADDRESS:

Diskrimineringsombudsmannens byrå
PB 24
00023 Statsrådet

TELEFONNUMMER:

Kundtjänst: 0295 666 817

(telefonjour vardagar 10–12)

Växel: 0295 666 800

Mediakontakter: 0295 666 813

Fax: 0295 666 829

Internet: www.syrjintä.fi

Twitter: [@yhdenvertaisuus](https://twitter.com/yhdenvertaisuus)

Facebook: www.facebook.com/yhdenvertaisuus

Instagram: [@yhdenvertaisuusvaltuutettu](https://www.instagram.com/yhdenvertaisuusvaltuutettu)

Förord: FÖRÄNDRINGENS ÅR

Den efterlängtrade nya diskrimineringslagen, som beretts under en lång tid, trädde i kraft från början av år 2015 och lyfte likabehandling till en ny nivå: skyldigheten att främja likabehandling och de nya diskrimineringsgrunderna är en avsevärd förbättring i fråga om tillgodosendet av grundläggande fri- och rättigheter. Diskrimineringsombudsmannen har nu avsevärt bredare behörighet att ingripa i diskriminering. I och med lagändringen ökade så som väntat diskrimineringsombudsmannens arbetsmängd, liksom också ansvaret, eftersom lagens centrala mål var att stärka rättsskyddet för den enskilde. Det finns fortfarande utrymme för förbättring i lagen, men det lönade sig att vänta på det goda.

På alla sätt och vis var år 2015 förändringens år för diskrimineringsombudsmannens byrå. Vid sidan om att uppgiften utvidgades flyttades ombudsmannen tillsammans med jämställdhetsombudsmannen och barnombudsmannen från inrikesministeriets till justitieministeriets förvaltningsområde från början av året. Verksamhetsprinciperna, de olika systemen och praxis varierar vid olika ministerier, varför flytten innebar att framför allt personalen på byrån måste lära sig nya saker och anpassa sig.

Vid utgången av ombudsmannens femårsperiod byttes också ombudsmannen i maj. Femårsperioden började på ett trevligt sätt med rekrytering, eftersom vi fick fem nya tjänster i och med den nya diskrimineringslagen. De nya arbetstagarna var efterlängtrade förstärkningar på vår byrå och deras arbetsinsats var absolut nödvändig för att kunna behandla det kraftigt ökade antalet diskrimineringsklagomål. Under år 2015 gjordes 73 % fler diskrimineringsklagomål till diskrimineringsombudsmannen jämfört med året innan till minoritetsombudsmannen.

Den nya lagen och den utökade behörigheten förutsatte att ombudsmannens arbete omvärderades och att principer, en strategi och prioriterade områden för arbetet fastställdes. Strategi- och planeringsarbetet inleddes på sommaren 2015 av hela personalen och strategin för diskrimineringsombudsmannen för åren 2016–2020 godkändes i slutet av året. Ombudsmannens samhällseliga mål är att likabehandling tillgodoses ännu bättre i Finland.

Att avskaffa diskriminering är kärnan i ombudsmannens verksamhet. Ombudsmannens arbete grundar sig på kontakter av enskilda personer och organisationer och diskrimineringsklagomål. Om misstanke om diskriminering uppfylls strävar ombudsmannen efter att få slut på diskrimineringen genom att ge råd eller främja förlikning och offrets rätt till gottgörelse. Eftersom det inte alltid går som på Strömsö, är en förutsättning för att rättsskyddet för de diskriminerade tillgodoses i ärendet att ombudsmannen gör ett utlåtande eller för ärendet vidare till diskriminerings- och jämställdhetsombudsmannen. Det växande antalet klagomål förutsätter också att arbetet utvecklas så att man identifierar diskrimineringsfall, där man genom att ingripa kan uppnå mer vittgående konsekvenser.

Grundlagen tryggar jämlika rättigheter för alla och förutsätter följaktligen att likabehandling beaktas också i lagberedningen. Ombudsmannen påverkar lagberednings- och lagstiftningsarbetet för att stärka det perspektiv som beaktar grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter och för att bedöma likabehandlingskonsekvenserna. Bedömning av likabehandlingskonsekvenser är fortfarande ett relativt okänt begrepp i jämförelse med

bedömning av könskonsekvenser. Bestämmelser bereds vid ministeriet inom ramen för tjänsteansvaret och därför måste man i lagberedningen beakta myndighetens skyldighet att främja likabehandling, vilken antecknats i diskrimineringslagen. Det vore viktigt att inkludera bedömning av likabehandlingskonsekvenser som en fast del av beredningen av lagpropositionerna i ett så tidigt skede som möjligt. Det finns också skäl att såväl på ministerie- som kommunnivå bedöma likabehandlingskonsekvenserna årligen i samband med beredningen av budgeten.

Vid sidan om diskriminering har ombudsmannen en lång tradition av att ingripa i hatretorik som riktar sig mot olika minoriteter. Det är viktigt att fortsätta denna princip. I likhet med andra länder tog Finland år 2015 emot ett avsevärt större antal asylsökanden jämfört med tidigare år, vilket vid sidan om många former av överdrivna reaktioner ökade hatpratet. Förutom asylsökanden riktades hatretorik mot personer som hjälper dem och finländska etniska minoriteter. När debatten inleddes år 2015 var den allmänna utgångspunkten att man går med på att se enbart kriminaliserat prat som hatretorik och att ingen erkände sig vara rasist. Under årets lopp fick ingripandet mot hatretorik ett bredare understöd än tidigare. Också de traditionella medierna sökte sin roll i det polariserade klimatet. Samtidigt som en del chefredaktörer svär i den ansvarsfulla journalistikens namn, rider en del journalister på människors fördomar och rädslor. På grund av det polariserade klimatet och det ökade hatpratet finns det skäl att också i fortsättningen ingripa i alla former av hatretorik. Också polisen och åklagarna måste med sina åtgärder visa att hot, trakasseri och hatbrott är allvarliga brott. Hatretorik får inte ges utrymme,

inte i medierna, inte i det politiska beslutsfattandet och inte heller vid möten mellan människor på sociala medier eller på gatan.

När jag skriver detta förord började min period för exakt ett år sedan. I fråga om mänskliga rättigheter har samhällssituationen såväl i Finland som i Europa tyvärr blivit ännu mer utmanande. Förra året förutspådde jag vad som komma skall genom att skriva att "alla stöder säkert likabehandling. Risken är dock att den svåra ekonomiska situationen försvagar tillgodoseendet av likabehandlingen. Vid sidan om besparingar lönar det sig också att fundera på hur alla helhjärtat kan delta i uppbyggandet av samhället." Denna oro har inte undanröjts under de senaste månaderna, snarare tvärtom. Frågor som gäller jämställdhet och jämlikhet mellan människor ser ut att tappa mark ömsom på grund av regeringens spetsprojekt och ömsom på grund av besparingar, oavsett om det handlar om rättigheter för äldre, skolelever, studerande, asylsökanden eller personer med funktionsnedsättning. Respekt för den andre, en syn om att mångfald är en resurs och ett samhälle där alla kan delta är dock det bästa utgångsläget för ett välmående och starkt Finland.

Den 15 maj 2016 i Helsingfors

Kirsi Pimiä

BREDARE SKYDD MOT DISKRIMINERING

Likabehandlingslagen ger möjlighet att ingripa mot väldigt många former av diskriminering. Också i en internationell jämförelse ger vår lagstiftning möjlighet till skydd på ett exceptionellt omfattande sätt i olika diskrimineringssituationer. Förbudet mot diskriminering i diskrimineringslagen har skrivits på ett så brett sätt som möjligt. Förutom sådana egenskaper som man inte själv kan påverka, såsom åldern, skyddas också andra särdrag som anknyter till personen, till exempel åsikter, på samma sätt. Skyddet kompletteras av det faktum att alla orsaker som hänför sig till personen får samma skydd mot diskriminering även om de inte uttryckligen nämns i lagen.

Diskrimineringslagen täcker nästan all offentlig eller privat verksamhet med undantag för religionsutövande eller familjeinterna frågor. Följaktligen omfattar förbudet mot diskriminering i diskrimineringslagen också organisationsverksamhet, husbolag eller till exempel polisens upprätthållande av ordningen.

Diskrimineringsombudsmannen och diskriminerings- och jämställdhetsnämnden har möjlighet att ingripa i diskriminering inom hela tillämpningsområdet för lagen, med undantag för arbetslivet. Arbetskyddsmyndigheten har fortfarande till uppgift att ingripa i diskriminering i arbetslivet.

En av svagheterna med lagen är att påföljderna av diskriminering varierar beroende på vem som gör sig skyldig till diskriminering. Diskrimineringsoffren har rätt att få ekonomisk ersättning, en gottgörelse, enbart om en myndighet, en arbetsgivare, en utbildningsanordnare eller en leverantör av varor eller tjänster gjort sig skyldig till diskriminering. En annan avsevärd begränsning är att denna gottgörelse måste krävas i tingsrätten. Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden kan inte förordna att gottgörelse ska betalas. Riksdagens grundlags-

utskott har yttrat (GrUU 31/2014 rd) att nämndens rätt att påföra gottgörelse ska utredas. Att framställa krav på gottgörelse i tingsrätten innebär en stor risk för den som utsatts för diskriminering, då han eller hon vid förlust i målet måste betala motpartens rättegångskostnader, som kan uppgå till tusentals eller tiotusentals euro.

Förbudet mot diskriminering utvidgades att gälla fler diskrimineringsgrunder än tidigare i olika livssituationer samtidigt som avsikten var att behålla en stark definition av diskriminering i lagen. Därför var det viktigt att definitionen av diskriminering i regeringens proposition skärptes i riksdagen. Allt olikt bemötande utifrån en personlig egenskap är förbjudet, om inte ett sådant bemötande föreskrivits i lagen eller om det i övrigt har ett godtagbart mål med tanke på grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter. Också i så fall förutsätts det av den olika behandlingen att målet inte kan uppnås med lindrigare metoder än lagstiftning. Följaktligen är inte till exempel lagenliga åldersgränser som begränsar inköp av alkohol diskriminering.

Också det faktum att alla bemöts på samma sätt kan vara förbjuden indirekt diskriminering. Till synes jämlikt bemötande är indirekt diskriminering, om konsekvenserna drabbar en viss grupp. Situationen ska bedömas som en helhet: har bemötandet ett godtagbart mål och är de använda medlen ändamålsenliga och nödvändiga. Till exempel det faktum att polisen ingriper i tiggeri, som i huvudsak bedrivs av romer som flyttat från utlandet, kan vara indirekt diskriminering beroende på hur godtagbara mål och metoder som framställs för att ingripa i tiggeriet.

Den nya likabehandlingslagen har avsevärt ökat möjligheterna att ingripa i sämre bemötande på grund av en persons personliga egenskaper. Vad gäller tillämpning-

En förutsättning för diskriminering är att en person behandlats sämre än andra i en jämförbar situation uttryckligen på grund av en eller flera personliga egenskaper som nämns i lagen.

en av lagen riktas den huvudsakliga uppmärksamheten mot att myndigheter, arbetsgivare, utbildningsanordnare, leverantörer av varor och tjänster inte diskriminerar någon. Lagen har inte åtminstone hittills haft konsekvenser vad gäller det hårdnade samhällsklimatet, som syns i ett ökat antal kränkningar som gäller säkerheten och integriteten för personer som hör till minoriteter. Diskrimineringslagen förbjuder dock också diskriminering och trakasseri mellan privatpersoner.

DISKRIMINERINGSGRUNDER? VAD ÄR DET?

I antidiskrimineringsarbetet används ofta ordet "diskrimineringsgrund". På vilka diskrimineringsgrunder har offret diskriminerats? Olika diskrimineringsgrunder omfattas av olika rättsskyddsformer och diskriminering kan också ske på flera grunder. Vilka är dessa diskrimineringsgrunder? I diskrimineringslagen förbjuds diskriminering på följande grunder: ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person.

Diskriminering som relaterar till kön och könsidentitet hör till jämställdhetsombudsmannens verksamhetsområde. Arbetarskyddsmyndigheterna ingriper i diskriminering i arbetslivet.

I en situation där en person upplever att han eller hon diskriminerats är det väsentligt att fastställa på vilken grund diskrimineringen ägt rum. En förutsättning för diskriminering är att en person behandlats sämre än andra i en jämförbar situation uttryckligen på grund av en eller flera personliga egenskaper som nämns i lagen. Enbart förbudet mot annorlunda bemötande räcker dock inte för att uppnå faktisk likabehandling, efter-

som människor har olika behov till exempel på grund av funktionsnedsättning, ålder, ursprung, religion eller familjeförhållanden.

Utgångspunkten för diskrimineringslagen är att olika diskrimineringsgrunder bemöts på samma sätt i lagen. Huvudprincipen för förbudet mot diskriminering är att diskriminering är ett bemötande som är sämre än bemötandet av andra och likadant bemötande av alla är i allmänhet inte i diskriminering. Vad gäller personer med funktionsnedsättning är det inte tillräckligt med likadant bemötande, utan verksamheten ska vid behov anpassas på så sätt att personer med funktionsnedsättning har lika möjligheter att få tjänster, utbildning och arbete.

Skyldigheten att göra rimliga anpassningar innebär i praktiken konkreta tekniska förändringar som ska göras på begäran av en person med funktionsnedsättning, såsom ramper för rullstolar eller ändring av belysningen efter behoven för en person med nedsatt syn. Vad gäller tillämpningen av diskrimineringslagen ska man dock observera tolkningen av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Detta innebär att alla hinder för tillgodoseende av faktisk likabehandling ska undanröjas. Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden har i sina första beslut konstaterat bland annat att beslut om förmåner av myndigheter ska beakta skyldigheten att göra rimliga anpassningar vad gäller personer med funktionsnedsättning.

Enligt övergångsbestämmelserna i diskrimineringslagen har personer med funktionsnedsättning rätt att ansöka gottgörelse från och med 1.1.2017 om en privat tjänstleverantör nekar honom eller henne nödvändiga rimliga anpassningar.

VEM SOM HELST KAN FALLA OFFER FÖR DISKRIMINERING

Ingripande i diskriminering och främjande av likabehandling kan jämföras med fram- och baksidan på samma mynt. Med ingripande i diskriminering avses i typfallet utredning av en enskild diskriminerings-situation i efterskott, där gottgörelse ansöks för diskriminerings-offret för att hans eller hennes rättigheter kränkts. Vid främjande av likabehandling är blicken riktad mot framtiden och målet är att ändra förfarings-sätten på så sätt att en person trots olikheter som gäller den enskilde som person har lika möjligheter att verka i vardagen.

De tre grundpelarna för framgångsrikt ingripande i diskriminering är medvetenhet om de egna rättigheterna, en låg tröskel för att få hjälp för att ingripa i diskriminering och diskrimineringskonsekvenser som förebygger diskriminering.

MEDVETENHET OM EGNA RÄTTIGHETER

Enligt diskrimineringsombudsmannens erfarenheter känner folk i Finland relativt bra till sina rättigheter. Denna uppfattning stöds också av 2015 års Eurobarometer, enligt vilken 78 procent av respondenterna i Finland är av den åsikten att de skulle känna till sina rättigheter om de skulle drabbas av diskriminering eller trakasseri. Bland respondenterna i EU-medlemsstaterna var snittet 45 procent. Diskrimineringsombudsmannens kundstatistik för år 2015 visar att olika grupper känner till sina rättigheter på olika sätt. Medvetenheten om egna rättigheter befinner sig på lägst nivå bland grupper i den svagaste ställningen.

Bra medvetenhet om egna rättigheter innebär å andra sidan inte automatiskt att dem som drabbats av diskriminering skulle anmäla den diskriminering som de upplevt eller observerat.

TJÄNSTER MED LÅG TRÖSKEL

Syftet med en myndighet som diskrimineringsombudsmannen är att sänka tröskeln för att få hjälp och rådgivning vad gäller ingripande i diskriminering. Det återstår ännu mycket jobb för att sänka tröskeln. Diskrimineringsombudsmannen måste bli avsevärt mer känd, så att medvetenheten och förtroendet ligger på samma nivå som till exempel i Sverige. Enligt Eurobarometern anmäler respondenterna i Finland diskriminering helst till polisen. Förtroende för polisen och straffprocessen är självklart en bra sak, men för en enskild person som drabbats av diskriminering är det diskriminerings-skydd som diskrimineringslagen erbjuder mer omfattande än det skydd som strafflagen erbjuder bland annat med anledning av den omvända bevisbördan.

PÅFÖLJDER AV DISKRIMINERING

Det är enkelt att förringa allvaret i diskriminering, i synnerhet då man inte själv drabbats av diskriminering. Diskriminering upplevs på olika sätt och följaktligen varierar de individuella konsekvenserna. Diskriminering är alltid en allvarlig kränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, eftersom den som kränks utgörs av en individ, men också av den grupp till vilken han eller hon hör utifrån sina egenskaper. Detta måste också synas i de påföljder som utdöms för diskriminering.

Enligt 27 § i diskrimineringslagen ska domstolen i ett mål eller ärende som den behandlar och som gäller tillämpning av denna lag ge diskrimineringsombudsmannen tillfälle att bli hörd, till den del saken hör till ombudsmannens behörighet. Därtill ska åklagaren innan åtal väcks i ett brottmål som gäller diskriminering ge ombudsmannen tillfälle att bli hörd. Under det gångna

året har diskrimineringsombudsmannen i sina yttranden till domstolarna och åklagarna riktat särskild uppmärksamhet mot beloppet på gottgörelse enligt diskrimineringslagen. Vad gäller konsekvenser har tidigare rättspraxis inte varit effektiv, proportionerlig eller varnande. Vad gäller den nya diskrimineringslagen är rättspraxis fortfarande ringa, men förväntningarna på effektiva konsekvenser är höga.

Det gångna året och antalet klagomål som gjorts hos diskrimineringsombudsmannen har visat att det var nödvändigt att utvidga diskrimineringskyddet. Trots att endast ett år gått sedan lagen trädde i kraft, har klagomål gjorts till ombudsmannen på alla diskrimineringsgrunder. Uppfattningen om att enbart minoriteter kan diskrimineras suddas ut med tidens gång. Vem som helst kan diskrimineras till exempel på grund av åldern. Samtidigt

stärks synpunkten om att diskriminering är ett missförhållande i samhället. Diskrimineringskyddet i diskrimineringslagen är avsett för oss alla, eftersom vem som helst av oss kan bli diskriminerade i något skede av livet. Dock löper personer som hör till en minoritet fortfarande en särskilt stor risk att diskrimineras.

Också i ett demokratiskt samhälle, såsom i Finland, är minoritetsgruppernas påverkansmöjligheter vad gäller beslutsfattandet och politiken i samhället ofta bristfälliga. Diskrimineringskyddet i grundlagen är minoritetsgruppernas trumfkort, eftersom det hindrar beslut som försämrar ställningen för deras grupp. Därtill behövs dock systematiskt och målinriktat främjande av likabehandlingen för att förbättra minoritetsgruppernas rättigheter och ställning.

Fördelar av likabehandling för samhället

- Ökar medvetenheten om rättigheter och tillgången till rättigheter
- Olika sorters människors delaktighet förbättras. Tillträde till exempel till politiskt arbete eller tillgång till familjetjänster underlättas, då verksamheten redan i utgångsläget planeras så att den lämpar sig för alla
- Förbättrad förmedling av olika människogrupperns erfarenheter till beslutsfattandet
- Förebygger diskriminering och förbättrar olika aktörers färdigheter att ingripa i diskriminering
- Behovet av specialtjänster minskar, vilket minskar känslan av utanförskap

Från ord till handling

– LIKABEHANDLING KRÄVER GÄRNINGAR

I och med den nya diskrimineringslagen erbjuder lagstiftningen bra redskap för att främja likabehandling. Utmaningen under framtida år kommer att vara att etablera tanken om att alla människor är jämlika i det finländska samhället.

FRÄMJANDE AV LIKABEHANDLING ÄR EN PLIKT FÖR MYNDIGHETER, ARBETSGIVARE OCH UTBILDNINGSANORDNARE

I den nya diskrimineringslagen utvidgades skyldigheten att utarbeta en likabehandlingsplan på så sätt att utfallet för den faktiska likabehandlingen ska bedömas och genomföras vad gäller alla diskrimineringsgrunder som nämns i lagen. Tidigare har planeringsskyldigheten gällt enbart myndigheter och utbildningsanordnare och vad gäller diskrimineringsgrunder enbart det etniska ursprunget. Nu ska planen upprättas så att den täcker alla diskrimineringsgrunder i alla arbetsplatser med över 30 arbetstagare. Planer ska upprättas före utgången av år 2016.

Det är en stor utmaning att upprätta en likabehandlingsplan på så sätt att den verkligen bedömer brister i likabehandlingen hos myndigheter, en skola eller en arbetsplats och föreslår lösningar för att åtgärda bristerna. Olika organisationer behöver stöd för att upprätta planer. Fullföljandet av främjandeplikten övervakas av diskrimineringsombudsmannen och vad gäller arbetslivet av arbetarskyddsmyndigheterna, som vid sidan om justitieministeriet också ger anvisningar om upprättande av planer. Också vid bedömningen av enskilda diskrimineringsfall är det möjligt att komma till den slutsatsen att den diskriminerande parten vid sidan om diskrimineringen försummat sin skyldighet att främja likabehand-

ling enligt diskrimineringslagen. Med tanke på främjande av likabehandling vore det viktigt att arbetarskyddsmyndigheterna i samband med övriga tillsynsuppgifter granskar om arbetsplatserna upprättat sin likabehandlingsplan.

Den lagstadgade skyldigheten att främja likabehandling borde utnyttjas på ett omfattande sätt och målet borde vara att etablera likabehandlingstänkandet som en del av alla funktioner, såväl bland myndigheter som bland företag och läroinrättningar. Det kan vara utmanande att på ett systematiskt och målinriktat sätt främja likabehandling om aktören inte inser det mervärde som den medför.

Systematiskt och målinriktat främjande av likabehandling grundar sig inte alltid enbart på diskrimineringslagen. Till exempel förutsätter undervisnings- och kulturministeriet, i egenskap av finansär, med stöd av idrottslagen att den idrottsorganisation som ansöker om understöd upprättar likabehandlings- och jämställdhetsplaner.

INFORMATION TILL STÖD FÖR FRÄMJANDEARBETET

Vad borde göras för att uppnå jämlika förfaringsätt och förhållanden? Till exempel i skolor och på arbetsplatser behövs som grund för förändringarna information om upplevda diskrimineringsproblem, strukturella hinder för likabehandling och önskemål av personer som befinner sig riskzonen för diskriminering. Kartläggning av denna information gör osynliga problempunkter synliga och kända, då ord sätts på problemen. Utifrån informationen är det möjligt att planera och tidsplanera de nödvändiga åtgärderna för att styra situationen i en bättre riktning.

Av kontakterna till diskrimineringsombudsmannen gäller en avsevärd del privata tjänster. Det är uppenbart att en stor del av tjänsteleverantörerna inte är medvetna om de nuvarande plikter som följer av diskrimineringslagen. Att alla erbjuds det samma är inte heller alltid tillräckligt enligt diskrimineringslagen. Tillgång till tjänsten kan förutsätta anpassningar.

Diskrimineringslagen ålägger privata tjänsteleverantörer att upprätta likabehandlingsplaner enbart i egenskap av arbetsgivare. Ombudsmannen rekommenderar att företagen i sina planer beaktar också likabehandlingen

i verksamheten i förhållande till sina kunder. Detta innebär till exempel kundbetjäning, marknadsföring och information, tillgänglighet och beredskap att göra de anpassningar som funktionsnedsatta kunder behöver. Beaktande av specialgrupper ger företaget nya kunder och uppskattning av olika människor som kunder försämrar inte ett dugg företagets image. Mervärde skapas också av att en aktör undviker diskrimineringsklagomål genom på ett förebyggande sätt beakta eventuella problem för personer med funktionsnedsättning redan i planeringsstadiet av nya kundbetjäningprocesser.

Fördelar av likabehandling för arbetsgivaren och tjänsteleverantören

- Ökar arbetstagarnas upplevelse av rättvisa, vilket förbättrar trivseln och engagemanget
- Lockar ett ännu mångsidigare kunnande
- Behovet av anpassningar i efterskott minskar, vilket leder till kostnadsbesparingar
- Ökar möjligheterna för framgång såväl för företaget som för de anställda, eftersom dolda strukturer som försätter folk i olika ställning och direkt diskriminering utestänger en del av potentialen
- Lockar en mångfaldigare kundkrets
- Skapar/stärker en positiv image och förebygger risker för dåligt anseende

Från ord till handling – Likabehandling kräver gärningar

PROCESSEN ÄR VIKTIG

I ett nötskal utgörs likabehandlingsplanen av åtgärder som grundar sig på en aktörs faktiska behov och som främjar likabehandling, vilka antecknas och vilka aktören förbinder sig att vidta. Dessa plikter bildar en process som är till nytta för arbetsgemenskapen, läroinrättningen eller myndigheten, och dess förlopp följs och utvecklas regelbundet.

En vanlig missuppfattning vad gäller likabehandlingsplanen är att processens mål är att upprätta ett administrativt dokument som är avskilt från det praktiska arbetet. Detta är inte fallet. En plan som kopieras från ett annat ställe eller som ligger i en bordslåda är onödig.

Att främja likabehandling är ett långsiktigt arbete, som inte kan slutföras på en gång. Det är viktigt att skolor och företag kartlägger och bedömer likabehandlingssituationen i sin verksamhet, hör till exempel elever eller arbetstagare och vid behov ber om åsikter av de viktigaste likabehandlingsfrämjande frivilligorganisationerna. Vid bedömningen ska olika diskrimineringsgrunder beaktas. Åtgärderna behöver inte grunda sig enbart på den nuvarande situationen. Vid valet av främjandeåtgärder är det möjligt att beakta det som eftersträvas i framtiden. En aktiv uppföljning av uppnåendet av målen och uppställande av nya mål är en central del av planeringsprocessen. Genom att upprätta rapporter över de vidtagna åtgärderna och revidera planen svarar planen på nytt bättre mot aktörens faktiska behov.

Många åtgärder med vilka det är möjligt att främja likabehandling i verksamheten är små insikter, men i praktiken har de stor betydelse. Åtgärderna kan vara enkla och de

kostar inte mycket. Alla hör bättre om mikrofon används vid tal. Det är möjligt att beakta mångfald i språkanvändningen till exempel genom att tala om partner och makar i stället för fru och man. Det finns skäl att människor av olika etniska ursprung och personer såväl med som utan funktionsnedsättning syns i kommunikationsmaterialet. I sociala medier är det enkelt att uttrycka organisationens stöd för likabehandling till exempel i samband med ett Pride-evenemang, romernas nationaldag eller veckan för de gamla. En organisation får idéer om fler sådana metoder med låg tröskel genom att begära respons och utvecklingsförslag av kunder, anställda eller studerande. Å andra sidan kan en del av åtgärderna förutsätta ekonomiska insatser och därför finns det skäl att förbereda sig väl på dessa.

POSITIV SÄRBEHANDLING

I en väl utarbetad likabehandlingsplan är det möjligt att beakta behov som gäller positiv särbehandling. Med positiv särbehandling avses att en viss grupp tillfälligt bemöts förmånligare än andra grupper på grund av att gruppen av tradition är i sämre ställning. Grunder som de facto främjar likabehandling ska ligga till grund för särbehandling eller så ska särbehandlingen ingripa i olägenheter med anledning av diskriminering. Villkoren för positiv särbehandling måste vara tydligt definierade på förhand, till exempel att det handlar om grupps kvot vid antagning av studerande eller att en person som hör till en underrepresenterad grupp väljs, om ett val ska göras mellan två lika kompetenta sökanden vid rekryteringen. Egentlig positiv särbehandling enligt lagen är sällsynt: största delen av åtgärderna för att främja likabehandling har inte en karaktär av positiv särbehandling.

Tips

Både jämställdhetslagen och diskrimineringslagen innehåller planeringsplikter för arbetsgivare och utbildningsanordnare. Diskrimineringsombudsmannen och jämställdhetsombudsmannen har kommit fram till att en kombinerad likabehandlings- och jämställdhetsplan kan göras. På så sätt är det också möjligt att effektivare upptäcka diskriminering på många grunder.

OMBUDSMANNEN SOM FRÄMJARE AV LIKABEHANDLING

En av diskrimineringsombudsmannens uppgifter är att på ett allmänt plan främja tillgodoseendet av likabehandling. Detta arbete kan utgöras till exempel av kampanjer för att öka medvetenheten om rättigheter, samarbete med olika aktörer för att lösa ett enskilt problem eller att ge rekommendationer avseende missförhållanden som uppdagats.

Ett missförhållande som krävt långvarigt främjande av likabehandling är styrkande av identiteten hos utlänningar som är stadigvarande bosatta i Finland, bland annat vad gäller banktjänster. Under årens lopp har ombudsmannen mottagit ett stort antal klagomål om att bankerna inte beviljar nätbankskoder till utlänningar som anlät till Finland utan en tillförlitlig handling som styrker identiteten. Detta har avsevärt komplicerat deras vardag och hindrat användning av e-tjänster som förutsätter stark autentisering.

Ombudsmannen försökte i flera år få till stånd en lösning på detta problem genom att bland annat skapa diskussionskontakt mellan olika aktörer inom finansbranschen och myndigheterna. Till slut tillsatte inrikesministeriet en arbetsgrupp för att bereda revidering av lagen om identitetskort. Ombudsmannen gav sitt yttrande om arbetsgruppens proposition i december 2015. I yttrandet riktades särskild uppmärksamhet mot att man enligt förslaget inte skulle bevilja identitetskort till utlänningar med tillfälligt uppehållstillstånd. Ombudsmannen framförde som sin ståndpunkt att propositionen borde ändras på så sätt att personer som vistats i landet med tillfälligt uppehållstillstånd också skulle vara berättigade till identitetskort för utlänningar. Regeringens proposition ändrades till denna del och propositionen behandlas för närvarande av riksdagen. Om ovan nämnda proposition godkänns i riksdagen ger tio år av ihärdigt arbete äntligen resultat och ovan nämnda problem är då lösta.

Diskrimineringsombudsmannen INGRIPER I DISKRIMINERING

Diskrimineringsombudsmannen har en bred prövningsrätt att besluta hur man ska ingripa i diskriminering såväl på allmän nivå som i enskilda diskrimineringsfall som kommer till kännedom. De åtgärder som ombudsmannen vidtar påverkas å ena sidan av ärendets allmänna samhälleliga betydelse och å andra sidan av offrets behov av att få hjälp. Ombudsmannen har tillgång till en stor verktygslåda med olika åtgärder som gör det möjligt att utreda misstänkt diskriminering och ställa dem som gjort sig skyldiga till diskriminering inför ansvar. Spektret av åtgärder omfattar informella möten och utredning av meningsskiljaktigheter, främjande av uppgörelser i godo och försvar av offrets rättigheter som juridiskt biträde i domstolen.

Diskrimineringsombudsmannens behörighet utvidgades avsevärt i och med den nya diskrimineringslagen. Ombudsmannen har möjlighet att ingripa i diskriminering bland annat genom att begära utredningar, ta initiativ för att främja uppgörelser i godo och genom att föra diskrimineringsfall för avgörande till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden eller domstolarna. Förutom dessa åtgärder har den nya diskrimineringslagstiftningen ställt två nya instrument till förfogande för ombudsmannen: en möjlighet att ge yttranden till åklagarna och domstolarna i rättegångar som gäller enskilda diskrimineringsfall och en möjlighet att göra inspektioner i en myndighets, läroinrättnings eller ett företags lokaler. Dessa nya verksamhetsformer kompletterar ombudsmannens möjligheter att effektivt ingripa i diskriminering.

OMBUDSMANNEN PÅVERKAR HUR LAGEN TOLKAS

Prejudikat om tolkningen av den nya diskrimineringslagen behövs. Åklagarnas och domstolarnas skyldighet att höra diskrimineringsombudsmannen i diskrimineringsärenden är betydelsefull. Lagstiftarens uttryckliga avsikt har varit att ombudsmannen i egenskap av sakkunnig inom diskriminering har möjlighet att med sina utvärderingar påverka den civilrättsliga och straffrättsliga utvecklingen för diskriminering i rättspraxis. Ombudsmannen utnyttjade denna möjlighet att ingripa i diskriminering aktivt under det första verksamhetsåret. På samma sätt är det viktigt att ombudsmannen för fall som den finner viktiga till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden och domstolarna.

Diskrimineringslag 27 §

HÖRANDE AV DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Domstolen ska i ett mål eller ärende som den behandlar och som gäller tillämpning av denna lag ge diskrimineringsombudsmannen tillfälle att bli hörd, till den del saken hör till ombudsmannens behörighet. Innan åtal väcks för brott som avses i 11 kap. 11 § i strafflagen ska åklagaren ge ombudsmannen tillfälle att bli hörd.

Det är oroväckande att arbetarskyddsmyndigheten inte ännu heller tar emot och behandlar någon större andel av diskrimineringsfall som gäller olika minoritetsgrupper i samhället, till exempel i rekryteringen.

Ombudsmannen använde sin yttranderätt och hördes i den rättegång där åklagaren väckte åtal mot vd:n för en läroinrättning för diskriminering av en elev med nedsatt hörsel i antagningen av studerande. I det yttrande som ombudsmannen gav till åklagaren i samband med åtalsprövningen bedömde ombudsmannen i synnerhet förhållandet mellan diskrimineringslagen och strafflagen. Ombudsmannens slutsats var att utbildningsanordnaren försummat att göra de rimliga anpassningar som diskrimineringslagen förutsätter och att förfarandet inte kunde motiveras med en godtagbar orsak enligt strafflagen. Helsingfors tingsrätt delade ombudsmannens och åklagarens synpunkt och dömde vd:n till ett bötesstraff för diskriminering och till att utifrån diskrimineringslagen betala en gottgörelse på 8 000 euro till personen med nedsatt hörsel på grund av brottet mot förbudet mot diskriminering. Beslutet har vunnit laga kraft.

Högsta domstolen gav år 2015 det viktiga prejudikatet HD:2015:41 i det brottmål som gäller arbetsdiskriminering av journalisten Johanna Korhonen. Med tanke på rättspraxis och tolkningen avseende diskrimineringslagstiftningen var det viktigaste budskapet i högsta domstolens dom att "det inte är motiverat att förbudet mot diskriminering utan vägande skäl tolkas på olika sätt inom rättsordningens olika områden". I praktiken innebär detta att man också i tillämpningen av strafflagen ska stöda

sig på regleringen av liknande situationer på andra ställen i lagstiftningen, såsom i diskrimineringslagen, EU:s diskrimineringsdirektiv och i övriga centrala internationella instrument, och på lösningarna för sådana situationer i beslut av Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Riktlinjen av högsta domstolen tydliggör på ett betydelsefullt sätt tolkningen av de nationella och internationella diskrimineringsnormerna.

En central svaghet i den nya diskrimineringslagstiftningen är ombudsmannens begränsade behörighet i arbetslivsfrågor. Detta påverkar också ombudsmannens behörighet att med stöd av 27 § i diskrimineringslagen ge yttranden i enskilda ärenden som gäller arbetslivet, eftersom ombudsmannen inte direkt kan ta ställning till om arbetsgivaren brutit mot förbudet mot diskriminering i diskrimineringslagen. Ombudsmannen kan dock också vad gäller arbetslivsfrågor på ett mer allmänt plan rikta uppmärksamhet mot omständigheter som enligt egen mening är viktiga för att utveckla rättspraxis, vilket ombudsmannen också har gjort.

Det är oroväckande att arbetarskyddsmyndigheten inte ännu heller tar emot och behandlar någon större andel av diskrimineringsfall som gäller olika minoritetsgrupper i samhället, till exempel i rekryteringen.

Diskrimineringsombudsmannen ingriper i diskriminering

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN SOM JURIDISKT BITRÄDE

På grund av sina begränsade resurser utnyttjar ombudsmannen väldigt sällan sin möjlighet att ge rättshjälp och fungera som juridiskt biträde för en person som utsatts för diskriminering. Ombudsmannen val av de ärenden där den fungerar som ombud görs noggrant utifrån om ärendet är av bredare samhällelig betydelse och om det är nödvändigt att få ett prejudikat avseende tolkningen av lagen i ärendet.

FRÄMJANDE AV FÖRLIKNING

Redan utifrån den tidigare likabehandlingslagen hade diskrimineringsombudsmannen möjlighet att vidta åtgärder för att främja en uppgörelse i godo mellan diskrimineringsoffret och den diskriminerande parten. Denna uppgift nämns också uttryckligen i den nya lagen. Ombudsmannen anser att uppgiften och möjligheten är ett väldigt centralt redskap för offrens tillgång till rättigheter. De praktiska erfarenheterna visar att aktiva åtgärder av ombudsmannen för att hitta en uppgörelse i godo ofta leder till en situation där offret för diskriminering och den diskriminerande parten efter samtal, en ursäkt och eventuell gottgörelse kan lämna ärendet bakom sig. Tack vare uppgörelsen i godo är den diskriminerande parten mer motiverad att ändra sina förfaringsätt jämfört med en situation där ärendet varit föremål för en tvist i en domstol.

Också i diskrimineringsfall är förlikning en avgörande metod som ska understödjas. Processen är ofta snabbare, förmånligare och till alla delar enklare såväl för den diskriminerande parten som för diskrimineringsoffret. Under den inledande fasen av behandlingen av ett diskrimineringsklagomål utreder diskrimineringsombudsmannen om förutsättningar föreligger för förlikning i ärendet. I vissa fall har parterna, efter ombudsmannens initiativ, på egen hand nått samförstånd relativt enkelt, medan en skriftlig uppgörelse i godo nåtts efter en längre process och aktiva åtgärder av ombudsmannen i andra fall. Uppgörelsen innehåller i allmänhet ett konstaterande av den diskriminering som ägt rum, en ursäkt, en gottgörelse och en förbindelse till att inte diskriminera i framtiden. I vissa fall förbinder sig den diskriminerande parten, till exempel ett företag eller en myndighet, också till olika åtgärder och till att handleda sin organisation för att främja likabehandling och förebygga diskriminering. Den diskriminerande parten har utgjorts av såväl myndigheter som privatpersoner, som fungerat som producent av en tjänst eller en vara.

Diskrimineringsombudsmannen anser att det är lyckat att främjande av förlikning i förarbetena till diskrimineringslagen terminologiskt sett avskilts från medlingsförfarandet. Även om målet med medling väldigt mycket liknar målet med främjande av förlikning av ombudsmannen, avviker den etablerade verksamhetsmodellen för medling till vissa delar från främjande av förlikning av ombudsmannen.

Också i diskrimineringsfall är förlikning en avgörande metod som ska understödjas. Processen är ofta snabbare, förmånligare och till alla delar enklare såväl för den diskriminerande parten som för diskrimineringsoffret.

TILLGÅNGEN TILL ASSISTERAD BEFRUKTNING MÅSTE GRUNDA SIG PÅ JÄMLIKA GRUNDER I DEN OFFENTLIGA HÄLSOVÅRDEN

Ett fall där en kvinna som levde i ett parförhållande med en kvinna nekades tillgång till assisterad befruktning i den offentliga hälsovården fördes i november 2015 till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden av diskrimineringsombudsmannen. Ombudsmannen anser att förfarandet är förbjuden diskriminering enligt diskrimineringslagen.

”Det känns fel att vara olikvärdig, som om jag vore en andraklassens medborgare. Varför måste jag kämpa för min rätt till en familj?” På detta sätt beskrev den kund som framfört klagomål till diskrimineringsombudsmannen sina känslor.

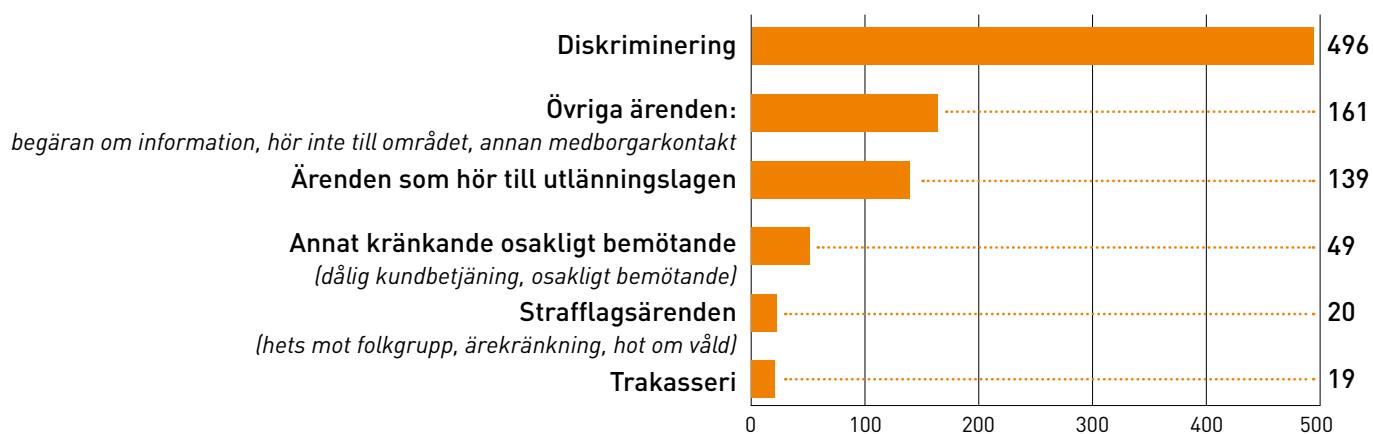
I det fall som gäller den person som gjort klagomålet fattades beslutet om att neka assisterad befruktning genom att åberopa riktlinjen av chefsöverläkarna vid uni-

versitetssjukhusen. Enligt denna används inte donerade stamceller i assisterad befruktning i den offentliga hälsovården på grund av resursbrister. Diskrimineringsombudsmannen anser att tilldelning av samhällliga resurser på ett diskriminerande sätt inte är ett godtagbart sätt att lösa problemet. Ur diskrimineringslagens synvinkel hade det varit mer hållbart att till exempel sätta alla som är i behov av assisterad befruktning i en vårdkö jämfört med att helt utestänga vissa personer som är i behov av vård.

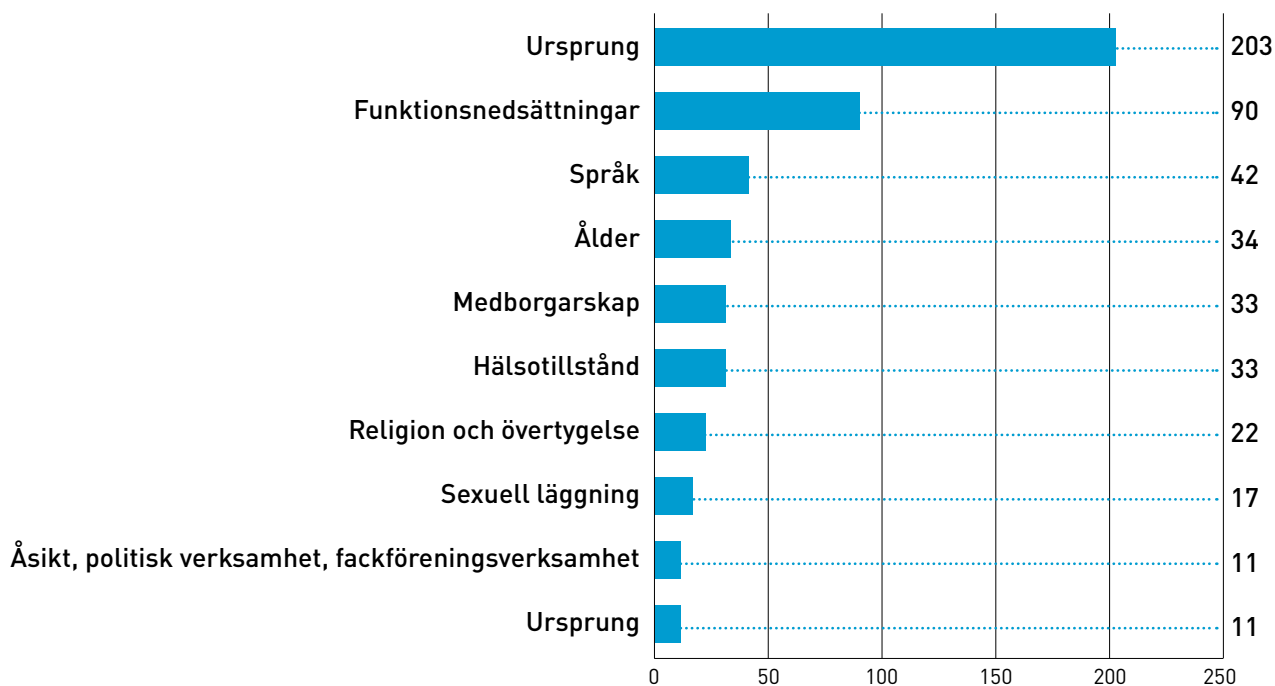
Enligt chefsöverläkarnas riktlinje borde vård ges enbart på medicinska grunder. Detta grundar sig dock inte på lagen om assisterad befruktning, som då den trädde i kraft år 2007 stärkte rätten till assisterad befruktning för kvinnliga par och personer som ensamma söker behandling.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden har inte ännu gett sitt avgörande i fallet.

KUNDFALL

DISKRIMINERINGSGRUNDER

Diskrimineringsombudsmannen kan också föra ett diskrimineringsfall till nämnden eller till domstolarna:

1. Som ett ärende som strider mot diskrimineringslagen till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden och därifrån eventuellt som ett besvärssärende till förvaltningsdomstolen. Nämnden kan meddela ett förbudsbeslut och förelägga vite, men inte fatta beslut om gottgörelse till ett offer för diskriminering.
2. Som ett brottmål via förundersökning till åtalsprövning och behandling vid tingsrätten. Offret kan kräva gottgörelse/skadestånd.
3. Till tingsrätten som ett tvistemål som strider mot diskrimineringslagen. Offret kan kräva gottgörelse/skadestånd.

Människohandelsrapportör: MÄNNISKOHANDELN FÖRÄNDRAS

Diskrimineringsombudsmannen verkar som nationell rapportör om människohandel i Finland. Rapportören följer på ett övergripande plan arbetet mot människohandel i Finland, fenomen relaterade till människohandel, fullföljandet av internationella skyldigheter och den nationella lagstiftningens ändamålsenlighet. Rapportören kommer med förslag, rekommendationer, yttranden och råd som anknyter till arbetet mot människohandel. Rapportören kan också ge juridisk rådgivning och i undantagsfall bistå offer i rätten. Människohandelsrapportören utarbetar en omfattande rapport jämte rekommendationer för riksdagen vart fjärde år och ger statsrådet en årlig rapport som en del av diskrimineringsombudsmannens årsberättelse. Nedan följer människohandelsrapportörens observationer om arbetet mot människohandel i Finland år 2015.

FÖRUNDESKNINGSMYNDIGHETERNA KÄNNER TILL MÄNNISKOHANDEL ALLT BÄTTRE

Förundersökningen av människohandelsbrott har förbättrats och kunnandet om förundersökning har fördjupats. Under årens lopp har vissa förundersökningsmyndigheter och åklagarämbeten samlat erfarenhet av att utreda och driva åtal i människohandelsbrott. Detta syns genom att straffansvaret fullföljs och offrens rättigheter tillgodoses bättre än tidigare. På dessa orter förstår man att en framgångsrik förundersökning och tillgodoseende av offrets rättigheter förutsätter ett tätt samarbete mellan förundersökningsmyndigheterna, hjälpsystemet, frivilligorganisationerna och social- och arbetarskyddsmyndigheterna. I mål som gäller sexuellt utnyttjande beaktar man allt bättre att följderna av utnyttjandet, ofta

allvarlig psykisk traumatisering, och offrets förhållanden inverkar på offret förmåga att handla i straffprocessen. Traumatisering eller en socialt sett svag ställning påverkar offrets resurser, minne, motivation och överhuvudtaget offrets förmåga att handla under förundersökningen och vid rättegången.

Den nationella rapportören om människohandel har observerat att tillgodoseendet av straffansvaret och trygghet av offrens rättigheter ofta beror på var i Finland brottet begåtts och vem som undersöker brottet i praktiken. Kvaliteten på förundersökningarna är beklagligt ojämn. I vissa regioner undersöks människohandelsfall knappt alls. Detta kan bero på att man inte har förmåga att identifiera och utreda människohandel på alla ställen. Förundersökningsmyndigheterna styr inte alltid målsäganden till hjälpsystemet för offer för människohandel eller till andra stödtjänster för brottsoffer. Den brist på kunskap och kunnande och det låga antalet utbildade och specialiserade mänskliga resurser, vilket var en fråga som den nationella människohandelsrapportören lyfte fram i sin berättelse för år 2014, ser fortfarande ut att komplicera arbetet mot människohandel. Identifieringen, förundersökningen och åtalsprövningen av människohandel försvåras också av människohandelns gränsöverskridande natur, en begränsad eller obefintlig rättspraxis samt de utmaningar som hänför sig till rekvisitet. Allvaret i sexuellt utnyttjande och offrets dåliga psykiska tillstånd försvårar därtill identifieringen och vården. I värsta fall kan situationen leda till att offrets erfarenheter förringas och förnekas och till och med att offret beskylls för det inträffade.

Människohandelsrapportör: Människohandeln förändras

ALLT FLER FINLÄNSKA OFFER I HJÄLPSYSTEMET

Allt fler finländska unga kvinnor och flickor styrs till hjälpsystemet för offer för människohandel. Dessa har utsatts för sexuellt utnyttjande antingen i Finland eller utomlands. År 2015 utgjorde finländare den näst största kundgruppen i hjälpsystemet genast efter asylsökanden av nigerianskt ursprung. Människohandelsrapportören tror att detta framför allt visar att myndigheternas och frivilligorganisationernas förmåga att identifiera människohandel har förbättrats. Sannolikt ökar andelen finländare i den identifierade människohandeln ytterligare, då medvetenheten om möjligheten av människohandel ökar bland de myndigheter som arbetar till exempel med barn och ungdomar som hoppat av skolan, missbrukar alkohol eller droger eller som i övrigt löper risk för marginalisering.

DE NYA FORMERNA AV MÄNNISKOHANDEL SYNS OCKSÅ I FINLAND

På ett globalt plan har år 2015 profilerat sig som året då nya former av människohandel steg fram. Nya former av människohandel, i synnerhet människohandel av tvångsaktenskapskaraktär och utnyttjande av människor i brottslig verksamhet, såsom odling och smuggling av narkotika eller stöldbrott, uppdragas i allt större utsträckning. Den nationella människohandelsrapportören har i sin verksamhet observerat att de nya formerna av människohandel strandsatt sig också i Finland. Myndigheter, frivilligorganisationer och juridiska biträden tar i allt större utsträckning kontakt med rapportören för att be om hjälp och råd om behandlingen av nya former av människohandel och för att lösa praktiska problem.

LAGSTIFTNINGSFÖRÄNDRINGAR

Den lagändring som gäller identifiering av och hjälp till offer för människohandel trädde i kraft 1.7.2015 (Lagen om ändring av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd, 388/2015). Den primära avsikten med lagändringen är att befästa uppgifterna för hjälpsystemet för offer för människohandel i lagen för att göra hjälpen till och identifieringen av offer mer transparent, tillgodose offrens mänskliga rättigheter att trygga ett jämlikt bemötande av dessa. I och med lagändringen fastställdes det att bestämmelserna tillämpas på alla offer för människohandel oberoende av om de har sin hemkommun i Finland eller inte. I lagen stiftades en ny återhämtningstid som kan beviljas ett offer för människohandel som vistas lagligen i landet och som tas med i hjälpsystemet och som inte är villig att ta kontakt och samarbeta med förundersökningsmyndigheterna. Därtill infördes en bestämmelse om egentlig identifiering av människohandel i lagen. Enligt lagrummet görs identifieringen i första hand av förundersökningsmyndigheten eller åklagaren som en del av förundersökningsprocessen. Också Migrationsverket och hjälpsystemet för offer för människohandel kan i vissa situationer identifiera offer för människohandel. I lagen infördes därtill en bestämmelse om avlägsnande av ett offer ur hjälpsystemet för offer för människohandel.

Till stor del handlade lagändringen om att lyfta upp befintlig praxis till lagnivå. Den nationella rapportören om människohandel anser att lagändringen kan främja förutsägbarheten i hjälpen och förenligheten med god förvaltning. Lagändringen löste dock inte de brister och problem vilka observerats i praktiken, vilka framför allt gäller identifiering av rädda offer för människohandel

Allt fler finländska unga kvinnor och flickor styrs till hjälpsystemet för offer för människohandel. Dessa har utsatts för sexuellt utnyttjande antingen i Finland eller utomlands.

och styrning av dem till hjälpsystemet samt jämlikt bemötande av offer för människohandel som befinner sig i systemet samt tillgången till tjänsterna på ett nationellt plan. Den starka kopplingen till straffprocessen för identifieringen av och hjälpen till offer för människohandel undanröjdes inte med lagändringen, snarare förstärktes den. Den skapade inte heller en enhetlig och förutsägbar hjälpprocess vad gäller rättsverkningar.

Den nationella rapportören om människohandel anser att hjälpsystemet borde ha getts större behörighet att identifiera sina kunder som offer för människohandel. Enligt den gällande lagen kan inte hjälpsystemet identifiera personer som offer för människohandel till exempel då offret är en finländare och fallit offer i Finland, men det på grund av en eller annan orsak inte varit möjligt att inhämta tillräckliga bevis i ärendet för att väcka åtal. Rapportören hade också önskat att det inom ramen för det lagprojekt som varade i fyra år hade varit möjligt att inrätta ett hjälpsystem som har mer förutsägbara rättsföljder och som på ett mer jämlikt sätt tillgodoser offrens rättigheter. Rapportören anser också att det är oroväckande att man fått information om att eventuella offer för människohandel inte vill söka sig till hjälpsystemet på grund av att de inte tror att systemet är till hjälp för dem, utan att det utsätter dem för risk för hämnd och våld.

Rapportören är av samma åsikt som expertgruppen GRETA, som övervakar Europarådets konvention om människohandel, vad gäller att återhämtningstiden borde ha omfattat alla eventuella offer för människohandel som styrs till hjälpsystemet och vistas lagligt i landet. En utökad möjlighet att använda återhämtningstid kunde ha

främjat identifieringen av rädda offer för människohandel och styrningen av dessa till hjälpsystemet. Den nationella människohandelsrapportören finner det viktigt att konsekvenserna av lagändringen följs noggrant och att statsrådet vidtar lagstiftningsmässiga och andra åtgärder för att utveckla identifieringen av offer för människohandel och styrningen av dessa till hjälpsystemet och för att trygga tillgången till jämlika tjänster. Också riksdagen förutsatte detta av statsrådet, då den godkände lagändringen i fråga.

ÄNDRINGAR I STRAFFLAGEN

Också en ändring av strafflagen vilken gäller människohandel trädde i kraft 1.1.2015 (Lagen om ändring av strafflagen, 1177/2014). Med lagändringen preciserades de straffbestämmelser som gäller människohandel och koppleri och den straffprocessuella ställningen för offer för koppleri stärktes.

Med lagändringen överfördes sådana gärningsformer som anknyter till kränkning av offrets rättigheter från bestämmelserna om koppleri till bestämmelserna om människohandel. Påtryckning som gärningssätt för koppleri överfördes som en människohandelsmetod till bestämmelsen om människohandel. Med lagändringen identifierades psykisk kontroll, som är karakteristiskt för människohandel, tydligare i straffprocessen genom att ändra det gärningssätt som gäller maktövertagandet till utövande av makt. Med lagändringen understryks det faktum att fysiskt frihetsberövande eller kontroll inte är en förutsättning för människohandel.

Samtidigt stärktes identifieringen av människohandel och tillgodoseendet av offrens rättigheter i straffprocessen

Människohandelsrapportör: Människohandeln förändras

genom att utfärda bestämmelser om förordnande av juridiskt biträde för offer för koppleri för förundersökningen (lagen om ändring av lagen om rättegång i brottmål 1178/2014). Enligt rapportörens information har denna bestämmelse i lagen dock tillämpats väldigt sällan i sådana situationer där offret för koppleri hade haft rätt till detta. Den nationella människohandelsrapportören följer upp hurdana konsekvenser ändringarna kommer att ha på identifieringen av eventuella offer för människohandel och tillgodoseendet av deras rättigheter.

UPPFÖLJNING OCH KOORDINERING AV ARBETET MOT MÄNNISKOHANDEL INOM STATSFÖRVALTNINGEN

På rekommendation av den nationella människohandelsrapportören inrättade inrikesministeriet i mars 2013 en arbetsgrupp för att upprätta ett förslag till anordnande av tväradministrativ uppföljning och koordinering av arbetet mot människohandel i statsrådet. Vid planeringen av koordineringsprojektet ansåg den nationella människohandelsrapportören att det var viktigt att statsrådet via strukturen kunde svara på de utmaningar som uppkommit i praktiken i arbetet mot människohandel. Människohandelsrapportören har som oberoende sakkunnig lyft fram konkreta problem, som varit i behov av tväradministrativa lösningar och som den gällande lagstiftningen inte kunnat svara på. Inom strukturen har det dock inte varit möjligt att behandla eller lösa dessa problem. Detta innebär att det råder tvivel om möjligheten att med nuvarande koordinering effektivisera arbetet mot människohandel, vilket var den ursprungliga avsikten med koordineringsstrukturen.

UTVÄRDERING AV GENOMFÖRANDET AV EUROPARÅDETS KONVENTION OM MÄNNISKOHANDEL

Finland ratificerade Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (FördrS 43-44) år 2012. I juni 2015 godkände partskommittén utifrån expertgruppen GRETA:s berättelse rekommendationerna om främjande av genomförandet av konventionen i Finland.

Kommittén anser att verkställandet av avtalet ytterligare måste utvecklas bland annat genom att godkänna handlingsplanen mot människohandel och uppföljningssystemet för dess genomförande, effektivisera identifieringen av människohandel och säkerställa att den hjälp som ges till offer för människohandel individuellt sett är ändamålsenlig. Finland borde också säkerställa att alla potentiella offer för människohandel ges återhämtnings- och prövningstid, underlätta tillgången till ersättningsar och effektivisera utredningen och väckandet av åtal i ärenden som gäller människohandelsbrott samt stärka polisens, åklagarens och domarnas färdigheter och specialkunskaper. Partskommittén rekommenderar att Finlands regering genomför de förslag som GRETA lagt fram i sin utvärderingsberättelse och begär att regeringen underrättar partskommittén om de åtgärder som regeringen vidtagit för att iaktta dessa rekommendationer före 15 juni 2017.

Den nationella människohandelsrapportören finner rekommendationerna ändamålsenliga och tror att genomförandet av rekommendationerna främjar identifieringen av offer för människohandel och tillgodoseendet av deras rättigheter samt undersökningen och väckandet av åtal i ärenden som gäller människohandelsbrott. Rapportören följer hur Finland genomför rekommendationerna i praktiken.

Diskrimineringsombudsmannens specialuppgift: ÖVERVAKNING AV AVLÄGSNANDE UR LANDET

Polisen har till uppgift att avlägsna utlänningar utan uppehållsrätt från Finland. Ibland måste myndigheterna också använda maktmedel vid avlägsnande ur landet som sker mot återvändarens vilja. Under åren 1991–2015 rapporterades 17 dödsfall i samband med avlägsnande ur landet i Europa. Sådana fall har förekommit i bland annat Storbritannien, Tyskland och Frankrike. Det senaste fallet inträffade på våren 2015 i Sverige. Största delen av dödsfallen berodde på kvävning på grund av felaktig användning av maktmedel. I Finland har inte dödsfall eller allvarliga skador konstaterats.

På grund av de allvarliga kränkningarna av rättigheter i EU-medlemsstaterna infördes år 2008 i det s.k. återvändandenedirektivet¹ en artikel enligt vilken medlemsstaterna ska utfärda bestämmelser om ett effektivt system för övervakande av avlägsnande ur landet. Det ansågs att en extern oberoende övervakning stärker rättskyddet för såväl dem som sänds tillbaka som ledsagarna och förebygger överdriven användning av maktmedel och överdrivet annat förbjudet bemötande. Till följd av detta infördes en ny 152 b § i utlänningslagen, enligt vilken övervakningen av avlägsnande ur landet tilldelades dåvarande minoritetsombudsmannen, nuvarande diskrimineringsombudsmannen. Lagändringen trädde i kraft 1.1.2014.

Bestämmelsen i utlänningslagen är omfattande och av allmän karaktär. Enligt denna övervakar diskrimineringsombudsmannen verkställigheten av avlägsnande ur landet under alla faser. Övervakningen täcker alla åtgärder som gäller avlägsnande ur landet, till och med frivilligt återvändande. Inte heller förpliktelsen i återvändandenedirektivet definierar innehållet på något sätt. I artikeln konstateras det enbart att medlemsstaterna ska stifta

bestämmelser om ett effektivt system för övervakning av återvändande. Enligt regeringens proposition förutsätter övervakningen besök vid förläggningar, flygplatser och de yttre gränserna samt övervakning av åtgärder i Finland. Därtill ska övervakaren årligen delta i returneringsresor. Det är dock viktigt att notera att det inte föreslogs att övervakaren tilldelas möjlighet att ingripa mot tidpunkten för genomförande av returnering eller användning av maktmedel.

Efter att övervakningen överfördes till diskrimineringsombudsmannen, började man utveckla innehållet i uppgiften utan tidigare nationella modeller eller nationell erfarenhet. På samma gång började man också vidta praktiska övervakningsåtgärder. Innehåll och strukturer hämtades från internationella rekommendationer om verkställande av återvändande, vilka ges av till exempel Kommittén mot tortyr² och Europarådet³. Också Europeiska unionens gränsförvaltningsbyrå Frontex, som koordinerar gemensamma avlägsnanden, har egna anvisningar⁴.

Enligt Frontex är syftet med övervakningen att samla in information och se till att returneringsoperationer genomförs på ett humant sätt. En deltagande stat ska se till att den har ett effektivt oberoende kontrollsystem. Brist på övervakning kan till och med leda till förbud att delta i gemensamma återsändningsresor.

Avlägsnande som kräver tvångsåtgärder kan vara svåra för den som sänds tillbaka och den myndighet som verkställer verkställer avlägsnandet. Dessa operationer omfattar enligt bedömning av Kommittén mot tortyr en uppenbar risk för omänskligt bemötande. De centrala teman som återkommer i de internationella

rekommendationerna är möjlighet för den person som avlägsnas ur landet att förbereda sig på resan, beaktande av personens hälsotillstånd, låg prioritet för maktmedel och rimlig, tillräcklig utbildning av ledsagare samt ändamålsenlig rapportering om resan.

MÅLET ÄR RESPEKT FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER VID AVLÄGSNANDE UR LANDET

Målet med övervakningen av avlägsnande ur landet är att utveckla avlägsningsprocessen mot en human verksamhet där de mänskliga rättigheterna respekteras. Med övervakningen vill man också öka systemets transparens, stärka rättsskyddet för personer som sänds tillbaka och riva ner fördomar som gäller myndighetsverksamheten. Övervakarens närvaro minskar i sig redan pressen och konfliktkänsligheten i anknytning till returneringar. Övervakaren får den verkställande myndigheten att rikta uppmärksamhet mot dess verksamhet och med övervakningen är det möjligt att identifiera och åtgärda brister i verksamheten. Övervakningen tryggar och stärker de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna för dem som sänds tillbaka och skyddar de verkställande myndigheterna mot omotiverad kritik.

På övervakningsresor kan övervakaren ställa frågor till chefen för ledsagningspatrullen och redogöra för sina observationer, men övervakaren har inte behörighet att ingripa i genomförandet av operationen. På basis av de erfarenheter som sammanställts utifrån enskilda övervakningsresor kan diskrimineringsombudsmannen ge myndigheterna förslag, rekommendationer, yttranden och råd vad gäller verkställandet av avlägsnande ur landet. I denna fas av övervakningen försöker man i första hand påverka att praxis som är förenlig med de grund-

läggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna antecknas i polisens interna anvisningar och att de bildar en allmän harmoniserad verksamhetsmodell för alla aktörer med uppgifter som anknyter till avlägsnande ur landet.

Till stöd för övervakningsverksamheten har diskrimineringsombudsmannen inrättat en uppföljningsarbetsgrupp med en bred bas, där de centrala myndigheter och de frivilligorganisationer som arbetar med utlännings- och flyktingfrågor är företrädare. Uppföljningsarbetsgruppen förmedlar information mellan olika aktörer och stöder ombudsmannen till exempel vid utvärderingen och utvecklingen av övervakningen.

DET PRAKTISKA ÖVERVAKNINGARBETET

Omfattningen på övervakningen kan variera från att täcka alla faser av returneringen till att gälla en viss fas, såsom hämtning av en person som ska avlägsnas ur landet från en förvarsenhet. På grund av antalet avlägsnanden ur landet har ombudsmannen tillsvidare utifrån ändamålsenlighets- och riskbedömningen följt i synnerhet avlägsnanden där den som avlägsnas ur landet ledsagas ända till destinationen. Tyngdpunkten i övervakningen ligger på personer i sårbar ställning och så kallade riskfyllda tillbakasändningar, då det till exempel kan förväntas att den person som sänds tillbaka gör motstånd eller att polisen använder maktmedel. Vid bedömningen av sårbarhet riktas uppmärksamhet mot barnfamiljer, ensamstående kvinnor, det fysiska och psykiska hälsotillståndet för den som sänds tillbaka samt tillbakasändningar till utmanande destinationsländer.

Vid slutet av år 2015 hade övervakarna deltagit i sammanlagt 15 flygresor. Destinationsländerna var Albanien,

Diskrimineringsombudsmannens specialuppdrag: Övervakning av avlägsnande ur landet

Kosovo, Italien, Marocko och Nigeria. Övervakarna tog del av sex gemensamma returneringsoperationer av Frontex och sju nationella massflyg. Därtill tog övervakarna del av avlägsnande av två enskilda personer ur landet med reguljärflyg.

Övervakningen har också genomförts genom att följa myndighetsarbetet vid Joutseno och Krämertsskogs förvarsheter i den fas då personer som ska avlägsnas ur landet åker iväg. I vissa fall övervakades situationen från förläggningen eller förvaret till dess att den som sändes tillbaka och ledsagaren satte sig i flygplanet.

Övervakaren samarbetar med polisen, men också med gränsövervakningsmyndigheter, tingsrätter, förläggningar, förvarsheter och biträden för dem som sänds tillbaka samt polisstyrelsen. Tyngdpunkten i övervakningen har hittills legat på den verksamhet som bedrivs av polisinrättningen i Helsingfors och Sydöstra Finland, eftersom deras områden omfattar förvarsheter varifrån ledsagade avlägsnanden ur landet ofta sker.

Vid den konkreta övervakningen riktas uppmärksamhet bland annat mot hur den polis som leder ledsagningspatrullen genomför operationshelheten och hur de poliser som fungerar som ledsagare bemöter personer som ska avlägsnas ur landet. De omständigheter som övervakarna riktar uppmärksamhet mot är till exempel kommunikationen med den som avlägsnas ur landet, informationen om resan, beaktandet av hälsotillståndet, beaktandet av tolkningsbehovet, serveringen av mat och dryck, anordnande av toalettbesök, medtagande av bagage, förhållandet mellan maktmedel och personens motstånd och hanteringen av maktmedelsutrustning.

Vad gäller enskilda personer som ska sändas tillbaka ska diskrimineringsombudsmannen beakta integritetsskyddet och sekretessplikterna. Också ur polisverksamhetens synvinkel finns det ett stort antal omständigheter som ska hemlighållas i fråga om returnering. Därför fokuserar övervakningsarbetet inte på offentlighet och omfattande utbredning av information. Diskrimineringsombudsmannen och övervakarna ger inte information om planerade returneringar och inte heller information om genomförande av enskilda operationer i efterskott.^{MS3}

ÖVERVAKARNAS OBSERVATIONER AVLÄGSNANDET FUNGERAR I REGEL BRA – UTRYMME FÖR UTVECKLING I MYNDIGHETSSAM- ARBETET

Diskrimineringsombudsmannens samarbete med alla myndigheter som arbetar med avlägsnande ur landet har startat och fungerat väl. Även om övervakningen varit en ny sak för alla parter, har alla från första början förhållit sig på ett konstruktivt och positivt sätt till övervakningen. Utifrån den övervakning som genomförts hittills ser det ut som om polisens arbete i huvudsak är väldigt professionellt och sakligt.

Ett av de mest allvarliga misstag som kommit till diskrimineringsombudsmannens kännedom är ett fall i vilket en person returnerades i en Frontex-operation trots att den här personen hade fått uppehållstillstånd dagen innan. Enligt den utredning som polisstyrelsen och Helsingforspolisen gav hade de inte hunnit vidarebefordra informationen om uppehållstillståndet till den polis som verkställde returneringen. Den returnerade personen återvände efter många svårigheter på egen bekostnad till sin familj i Finland och sökte skadestånd av statskontoret. Enligt polisen har man nu sett över sina arbetsrutiner och instruktioner så att detta inte skall upprepas.

Ett av de mest allvarliga misstag som kommit till diskrimineringsombudsmannens kännedom är ett fall i vilket en person returnerades i en Frontex-operation trots att den här personen hade fått uppehållstillstånd dagen innan. Enligt den utredning som polisstyrelsen och Helsingforspolisen gav hade de inte hunnit vidarebefordra informationen om uppehållstillståndet till den polis som verkställde returneringen. Den returnerade personen återvände efter många svårigheter på egen bekostnad till sin familj i Finland och sökte skadestånd av statskontoret. Enligt polisen har man nu sett över sina arbetsrutiner och instruktioner så att detta inte skall upprepas.

Diskrimineringsombudsmannens specialuppgift: Övervakning av avlägsnande ur landet

Vid verkställande av returneringar beaktar polisen att verksamheten är under extern och oberoende övervakning. Övervakarna får de förhandsuppgifter som de behöver och när avlägsnandet genomförs har de möjlighet att vara på plats i alla situationer. Också kontakter från övriga aktörer som är i kontakt med dem som ska avlägsnas har ökat. Ombudsmannen får följaktligen inte uppgifter enbart av polisen, utan den får en mångsidigare bild av avlägsnandet ur landet och den kan bedöma situationer på ett objektivare sätt.

Övervakarna har observerat att det finns utrymme för utveckling vad gäller samarbetet mellan polisen och förläggningarna och förvarsenheterna. Förläggningarna och förvarsenheterna har en viktig roll vad gäller att förbereda dem som ska avlägsnas och därför vore ett fungerande samarbete med polisen väldigt viktigt. Utifrån övervakarnas observationer har dem som sänds tillbaka inte alltid möjlighet att förbereda sig på återvändandet och att sköta sina ärenden innan resan. De anställda vid förläggningarna har i och med deras yrkeskunskap möjlighet att förbereda personen inför avlägsnandet, vilket i svåra situationer kan underlätta avgången och minska risken för användning av maktmedel.

Förtroliga samarbetsrelationer med polisen tryggar också till exempel kontinuiteten i hälsovården av en person som avlägsnas. Tillräcklig förhandsinformation om avgångstidpunkten ger enhetens hälsovårdspersonal möjlighet att förbereda anvisningar och mediciner som ges med för resan. Till exempel att läkemedelsbehandlingen av en psykiskt sjuk person avbryts på grund av överraskande avlägsnande ur landet kan leda till en situation där maktmedel används under resan, vilken hade kunnat undvikas med ändamålsenlig behandling.

Alla destinationsländer tar inte emot egna medborgare och beviljar inte pass eller provisoriska resehandlingar till personer som saknar id-papper. Dessa saker leder till att förvarstiden fördröjs och returneringen avbryts. Om returneringen avbryts, ska den som avlägsnas ha rätt till hälsovårdskontroll framför allt då försöket till avlägsnande har omfattat fysiskt motstånd och användning av fysisk kraft.

Övervakarna kan bedöma avlägsnanden ur landet utifrån sina observationer, men också genom att sätta sig in i polisens ledsagningsrapporter. Kvaliteten på ledsagningsrapporterna varierar dock stort. En del chefer för ledsagningspatrullerna skriver utförliga rapporter, men ibland är det möjligt att ledsagningsrapporten enbart omfattar flygrutten utan någon som helst beskrivning och bedömning av genomförandet av avlägsnandet ur landet. Därför finns det skäl för polisen att rikta uppmärksamhet mot harmoniserad rapportering om ledsagande.

De flesta biträden för asylsökanden har ett gediget kunnande om flyktingrätt och deras arbete är förenligt med god advokatsed. Enligt övervakarnas observationer och de uppgifter som de inhämtat i arbetet finns det dock biträden som saknar tillräcklig juridisk utbildning eller kompetens. I vissa fall ser det också ut som om ekonomiska motiv anknyter till de icke-etiska biträdenas arbete. De kan ge personer som fått ett negativt beslut orealistiska förväntningar i överklagandefasen eller locka dem att göra nya ogrundade asylansökningar. Obefogade förhoppningar kan temporärt förlänga vistelsen i landet, men leder enkelt till besvikelser, som kan få dem som ska sändas tillbaka att göra motstånd, vilket å sin sida leder till att polisen använder maktmedel.

Det är ännu viktigare att det också i Finland finns en oberoende och extern övervakare som uppfyller de plikter som följer av EU-direktivet och den nationella lagstiftningen för att säkerställa att avlägsnandet ur landet sker med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Övervakningen av avlägsnandet ur landet har också väckt en fråga om identifiering av offer för människohandel och Finlands ansvar att hjälpa dem. Ofta handlar det om personer som blivit offer i en annan EU-medlemsstat och som senare kommit till Finland för att söka asyl. Beslut om avvisning av personer i särskilt sårbar ställning och återresa till förhållanden där de utnyttjats är tvivelaktiga åtgärder, i synnerhet i den nuvarande europeiska asylsituationen. Ett stort antal aktörer har kontaktat diskrimineringsombudsmannen och ombudsmannen utreder ärendet i egenskap av människohandelsrapportör.

Det ökade invandrings- och asylansökningstrycket som riktar sig mot Europa kommer att återspeglas i ett ökat antal personer som ska avlägsnas ur landet. De nya förläggningar och polisinsatser som inrättats i olika delar av Finland och som hittills skött avlägsnande ur landet enbart sporadiskt kan i framtiden tvingas verkställa avlägsnanden i ökande takt. Situationen medför utmaningar vad gäller informationstillgången och -behandlingen för övervakarna och sätter en press på att öka antalet operationer. Det är ännu viktigare att det också i Finland finns en oberoende och extern övervakare som uppfyller de plikter som följer av EU-direktivet och den nationella lagstiftningen för att säkerställa att avlägsnandet ur landet sker med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

- 1) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, artikel 8(6)
- 2) European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), 13th General Report on the CPT's activities; deportation of foreign nationals by air
- 3) Council of Europe, Twenty Guidelines on Forced Return, 2005
- 4) Frontex, Code of Conduct for joint return operations coordinated by Frontex

PERSONALEN PÅ DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNENS BYRÅ

DISKRIMINERINGSOMBUDSMAN KIRSI PIMIÄ

Diskrimineringsombudsman Kirsi Pimiä har haft tjänsten från och med 15.5.2015. Pimiä är tjänsteledig från tjänsten som utskottsråd, som hon haft sedan år 2003. Under tidigare tjänstledigheter har hon arbetat som direktör vid justitieministeriet (2013–14), chef för avdelningen för EU-ärenden vid statsrådets kansli (2012–2013) och specialmedarbetare för justitieministern (2007–2008). Innan dess har hon arbetat bland annat som specialsakkunnig vid Finlands ständiga representation vid EU (2001–2003). Hon är juris kandidat och vicehäradshövding.

PERSONAL

Diskrimineringsombudsmannens personal 31.12.2015

Diskrimineringsombudsman [Kirsi Pimiä](#)

Byråchef [Rainer Hiltunen](#)

Överinspektör [Jussi Aaltonen](#)

Överinspektör [Måns Enqvist](#)

Specialsakkunnig [Robin Harms](#)

Överinspektör [Mikko Joronen](#)

Överinspektör [Päivi Keskitalo](#)

Överinspektör [Maija Koskenoja](#)

Överinspektör [Ulrika Krook](#)

Överinspektör [Pirjo Kruskopf](#)

Avdelningssekreterare [Elena Leinonen](#)

Avdelningssekreterare [Miia Mäkelä](#)

Avdelningssekreterare [Päivi Okuogume](#)

Överinspektör [Aija Salo](#)

Informatör [Pirjo Sohlo](#)

Forskare [Toni Tuomi](#)

Planerare [Massimo Zanasi](#)

TILLSAMMANS
för allas lika värde!

AMMATTIYHDISTYSTOIMINTA,
FACKFÖRENINGSV
VERKSAMHET

ALKUPERÄ,
URSPRUNG

KANSALAISSUUS,
NATIONALITET

MIELIPIIDE,
ÅSIKT

VAKAUMUS,
ÖVERTYGELSE

KIELI,
SPRÅK

VAMMAISUUS,
FUNKTIONSV
NEDSÄTTNING

PERHESUHTEET,
FAMILJEFÖRHÅLLANDEN

USKONTO,
RELIGION

IKÄ,
ÅLDER

TERVEYDENTILA,
HÄLSOTILLSTÅND

SEKSUAALINEN
SUUNTAUTUMINEN,
SEXUELL LÄGGNING

POLIITTINEN
TOIMINTA,
POLITISK
VERKSAMHET

DISKRIMINERINGS OMBUDSMANNEN

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUODÁÁITTARDEADDJI